

REZ 11 maart 1977 / 2 Besproken

MINISTERIE VAN LANDBOUW EN VISSERIJ

Nota voor de Coördinatie Commissie betreffende de prijsvoorstellen
voor het seizoen 1977/1978

INLEIDING

11 Februari heeft de Europese Commissie de prijsvoorstellen voor het verkoopseizoen 1977/78 definitief vastgesteld. Deze zijn vervolgens op 14 februari aan de Raad gepresenteerd. De Raad is toen overeengekomen om in principe vóór 1 april (d.w.z. vóór de aanvang van het nieuwe verkoopseizoen van een aantal produkten) over deze voorstellen besluiten te nemen. Teneinde uitvoering te kunnen geven aan dit principebesluit zijn in maart 2 vergaderingen van de Landbouwraprad voorzien nl. op 14 en 15 maart en op 25, 26 en 27 maart.

De "prijsvoorstellen" voor het verkoopseizoen 1977/78 zijn niet beperkt gebleven tot de eigenlijke prijsvoorstellen. Zij bevatten tevens voorstellen op agri-monetair gebied en voorstellen tot wijziging van bepaalde marktordeningen. Daarnaast maken de voorstellen van de Commissie tot verbetering van de situatie op de zuivelmarkt deel uit van de prijsvoorstellen, zij het in een wat aangepaste vorm. In deze nota zullen eerst de meer algemene aspecten van het voorstellenpakket besproken worden (de cijferbasis, agri-monetaire maatregelen, financiële consequenties, invloed op de kosten van levensonderhoud). Het tweede deel van de nota bestaat uit een produktsgewijze behandeling van de voorstellen. Deze heeft geen uitputtend karakter, maar is beperkt tot de belangrijkste produkten en voor deze produkten tot de belangrijkste voorstellen. Voor meer gedetailleerde en cijfermatige gegevens wordt verwezen naar de bijlage.

Een belangrijk element bij de beoordeling van de voorstellen is de inkomenssituatie in de Nederlandse landbouw en de invloed, die de voorstellen hierop uitoefenen. Verder zijn belangrijke Nederlandse uitgangspunten het streven naar handhaving c.q. herstel van het marktevenwicht en het streven naar het herstel van de eenheidsmarkt, die als gevolg van

de uiteenlopende monetaire ontwikkelingen binnen de Gemeenschap uiteengevallen is in een aantal deelmarkten met verschillend prijsniveau.

ALGEMEEN

De cijferbasis ("objectieve methode")

De Commissie heeft evenals vorig jaar als uitgangspunt voor de gemiddeld noodzakelijke prijsverhoging genomen de gecumuleerde kostenstijgingen in de 3 voorafgaande jaren (d.w.z. 1974, 1975 en 1976), verminderd met de gecumuleerde prijsverhogingen, die in de 2 voorafgaande jaren (d.w.z. 1975 en 1976) van kracht geworden zijn. Bovenstaande berekeningen zijn per lidstaat uitgevoerd. Na weging volgens de omvang van de landbouwproductie in de lidstaten is vervolgens een gemiddelde voor de Gemeenschap berekend. De gecumuleerde kostenstijgingen zijn vastgesteld aan de hand van de kostenontwikkeling voor de zgn. referentiebedrijven. Dit zijn bedrijven, die deel uitmaken van het Gemeenschappelijk landbouwboekhoudnet en waarvan het arbeidsinkomen ligt tussen 80 en 120 % van het zgn. vergelijkbare inkomen in het betreffende land/gebied. Het vergelijkbare inkomen is het gemiddelde arbeidsinkomen buiten de landbouw.

In de prijsvoorstellen van vorig jaar hadden de berekeningen betrekking op de ontwikkelingen van prijzen en kosten in nationale valuta. Dit jaar heeft de Commissie zich gebaseerd op de ontwikkelingen van prijzen en kosten in RE. Voor de gecumuleerde prijsstijging is hiertoe uitgegaan van de in RE uitgedrukte Gemeenschappelijke prijzen. De gecumuleerde kostenstijgingen zoals die op basis van de referentiebedrijven voor de lidstaten vastgesteld zijn, hebben betrekking op de kosten in de valuta van de betreffende lidstaten. De Commissie heeft deze omgezet in kostenstijgingen in RE door omrekening op basis van de werkelijke koersen. Bij deze methode is van de hypothese uitgegaan, dat de werkelijke koers van een munt overeenkomt met de groene koers, de koers die gebruikt wordt om de in RE uitgedrukte prijzen om te rekenen in prijzen in nationale valuta. In werkelijkheid is er tussen beide koersen dikwijls een beduidend

verschil. De vergelijking van de door de Commissie gehanteerde kostenontwikkelingen in RE met de prijsstijging in RE is daarom in veel gevallen nogal irreëel. Voor de landen met een in waarde gedaalde munt heeft zij nl. als resultaat, dat de gecumuleerde kostenstijging over 1974, 1975 en 1976 geringer is dan de gecumuleerde prijsstijging over 1975 en 1976, d.w.z. een negatieve behoefte aan prijsverhoging. Voor de Gemeenschap als geheel leidt zij tot een gemiddeld noodzakelijke prijsverhoging van ongeveer nul procent. De Commissie geeft toe, dat de door haar gebruikte methode een beperkte realiteitswaarde heeft en stelt, dat er toch een noodzaak is tot prijsverhoging. De door haar voorgestelde prijsverhogingen komen volgens de Commissie neer op een gemiddelde van ongeveer 3%.

Een realistischer methode zou geweest zijn om, evenals vorig jaar, uit te gaan van de kostenstijgingen en prijsstijgingen in nationale valuta. D.w.z. van de ontwikkelingen zoals die daadwerkelijk in de lidstaten hebben plaatsgevonden. Dit is ook de mening van het COPA, de Europese landbouworganisatie. Uitgaande van dezelfde basisgegevens als de Commissie komt het COPA voor de Gemeenschap dan tot een gemiddeld noodzakelijke prijsverhoging van 7,4 %. Voor Nederland leidt de berekening tot een noodzakelijke prijsverhoging, die in dezelfde orde van grootte ligt, nl. 7,9 %. Het is duidelijk, dat tegen deze achtergrond de door de Commissie voorgestelde prijsverhoging van gemiddeld 3 %, als volstrekt onvoldoende beoordeeld moet worden.

Agri-monetaire maatregelen

Voor de Bondsrepubliek en de Benelux wijkt de in het landbouwbeleid gebruikte omrekeningskoers (groene koers) af van de werkelijke koers, in die zin, dat er volgens de groene koers meer nationale valuta in een RE gaan dan volgens de werkelijke koers. De in nationale valuta uitgedrukte prijzen, die volgens de groene koers afgeleid worden uit de in RE uitgedrukte Gemeenschappelijke prijzen, zijn er dus hoger dan wanneer de omrekening zou plaatsvinden volgens de werkelijke koers. Het verschil tussen beide koersen, dat bij het handelsverkeer tussen de lidstaten overbrugd wordt door zgn. monetaire compenserende bedragen, is veroorzaakt door revaluatie(s) van de munten van deze landen, waarbij de aanpassing van de groene koers is achtergebleven. Aanpassing van de groene

koers leidt in deze landen tot verlaging van de landbouwprijzen. Voor Frankrijk, Italië, het V.K. en Ierland is de situatie omgekeerd. De munt van deze landen is in waarde gedaald en de aanpassing van de groene koers is daarbij achtergebleven. De in nationale valuta uitgedrukte prijzen zijn er daarom lager dan wanneer de afleiding uit de in RE uitgedrukte Gemeenschappelijke prijzen zou plaatsvinden volgens de werkelijke koers. Aanpassing van de groene koers leidt in deze landen dus tot een verhoging van de landbouwprijzen.

In de loop van 1976 hebben zich voor een aantal E.E.G.-valuta aanmerkelijke waardeveranderingen voorgedaan. Dit heeft geleid tot nieuwe of aanzienlijk grotere monetaire compenserende bedragen (m.c.b.'s). Dit blijkt duidelijk bij een vergelijking van de huidige m.c.b.'s met die na de prijsbesluiten van vorig jaar:

	<u>huidige m.c.b.</u>	<u>m.c.b. na prijsbesluiten van vorig jaar</u>
Bondsrepubliek	9,2 %	7,5 %
Benelux	1,4 %	1,4 %
Frankrijk	14,8 %	--
Italië	19,9 %	7,7 %
V.K.	34,7 %	7,8 %
Ierland	10,4 %	4,2 %

De m.c.b.'s worden in de landen met een gerevalueerde munt toegepast in de vorm van uitvoersubsidies en invoerheffingen. In de landen met een in waarde gedaalde munt is het omgekeerde het geval: zij worden toegepast in de vorm van uitvoerheffingen en invoersubsidies. Daar in landen als Italië en vooral het V.K., die belangrijke importeurs van landbouwprodukten zijn, de m.c.b.'s sterk opgelopen zijn, is het stelsel van m.c.b.'s aanzienlijke netto-kosten voor het FEOGA gaan meebrengen. Bij de huidige m.c.b.'s zouden zij op jaarbasis ca. 1. miljard RE bedragen.

Evenals vorig jaar stelt de Commissie in het kader van de prijsvoorstellen een aanpassing van de groene koersen voor, m.a.w. een afbraak van de m.c.b.'s. De voorgestelde verlagingen zijn:

	Verlaging m.c.b.'s	Effect op de prijzen in de betreffende lidstaat
Bondsrepubliek	2,75 punten	- 2,96 %
Benelux	0,4 "	- 0,4 %
Frankrijk	3 "	+ 2,65 %
Italië	3 "	+ 2,6 %
V.K.	8 "	+ 6,31 %
Ierland	3 "	+ 2,79 %

De voorgestelde afbraak van de m.c.b.'s leidt ertoe, dat in de landen met een in waarde gedaalde munt de gemiddelde effectieve prijsverhoging meer zal zijn dan de 3 %, die de Commissie voorstelt. Deze landen verkeren bovendien nog in de positie, dat zij, mocht de noodzaak hiertoe zich voordoen, in de loop van het jaar tot nog verdere prijsverhogingen kunnen overgaan door aanpassing van hun groene koers.

Voor de Bondsrepubliek en de Benelux betekent de voorgestelde afbraak van hun m.c.b.'s echter, dat de geringe prijsverhoging, die de Commissie voorstelt, nog verminderd wordt. Voor de Benelux zou de overblijvende gemiddelde prijsverhoging $3 - 0,4 = 2,6$ % bedragen.

Voor Nederland blijft het streven naar afbraak van de m.c.b.'s een belangrijk uitgangspunt. Nederland heeft dit tot nog toe ook daadwerkelijk getoond. Het is duidelijk, dat het voorstel tot verdere afbraak van het Nederlandse m.c.b. in samenhang gezien moet worden met de verhoging, die de Commissie voorstelt voor de Gemeenschappelijke prijzen. De gemiddelde prijsverhoging van 3 %, die de Commissie voorstelt, blijft echter zodanig achter bij wat gezien de kostenontwikkeling in Nederland nodig zou zijn, dat op ditmoment een verdere afbraak van het Nederlandse m.c.b. niet in overweging kan worden genomen.

Verder nog enige opmerkingen aangaande het Engelse m.c.b., een onderwerp, dat het laatste jaar zeer veel aandacht heeft gehad. De Commissie stelt een verlaging met 8 punten voor, m.a.w. met ongeveer een kwart. Met het oog op de financiële lasten voor het FEOGA die het hoge Engelse

m.c.b. met zich meebrengt, zou een grotere afbraak ervan de voorkeur verdienen. Men dient zich echter te realiseren, dat als gevolg van de aanpassing van de Engelse prijzen in het kader van de overgangperiode (eindigt per 1-1-1978), de Engelse prijzen dit jaar al met ca. 10 % zullen stijgen. Daarnaast vindt er dan nog een prijsstijging plaats in het kader van de verhoging van de Gemeenschappelijke prijzen (Commissievoorstel: gemiddeld 3 %). Per saldo zal er dit jaar in het V.K. dus toch al een forse verhoging van de landbouwprijzen plaatsvinden. Tegen deze achtergrond bezien moet het Commissievoorstel aangaande de afbraak van het Engelse m.c.b. realistisch genoemd worden. Een grotere afbraak lijkt volstrekt onhaalbaar.

Tenslotte wijzen wij erop, dat de Commissie opmerkt, dat de door haar voorgestelde aanpassingen van de groene koersen weliswaar een stap betekenen in de richting van het herstel van de eenheidsmarkt, maar dat in de loop van het seizoen 1977/78 besluiten dienen te worden genomen aangaande een regeling voor de (verplichte) aanpassing van de groene koersen. Een besluit tot een dergelijke regeling zou volgens de Commissie genomen moeten worden op basis van de door haar in het afgelopen najaar ingediende voorstellen.

Financiële consequenties

De Commissievoorstellen gaan vergezeld van een raming van de financiële consequenties. Tevens worden gegevens verstrekt over de uitgaven die mogen worden verwacht als gevolg van de conjunctuur. Prijsvoorstellen en conjunctuur hebben ook hun effect op het heffingen-niveau (middelen). Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de Commissie-ramingen voor het Garantie-gedeelte van het FEOGA (in miljoen RE). De eerste kolom vermeldt de verwachte wijzigingen in de uitgaven ten laste van de begroting 1977 als gevolg van de conjuncturele ontwikkelingen. De tweede kolom bevat mutaties, die een gevolg zijn van de prijsvoorstellen.

	<u>Conjunctuur</u>	<u>Prijsvoorstellen</u>
Granen	--	+ 4
Zuivel	+ 74	+ 70
Oliën en vetten	--	+ 4
Suiker	+ 91	+ 3
Rundvlees	- 117	- 7
Groenten en fruit	+ 12	+ 9
Wijn	+ 15	--
Overige produkten	- 6	--
M.c.b.'s	+ 473	- 70
	<hr/>	<hr/>
	+ 512	+ 13

Het meest opvallende cijfer in de bovenstaande tabel is de tegenvaller bij de uitgaven voor de m.c.b.'s (zie kolom conjunctuur). Op de begroting voor 1977 was hiervoor een bedrag van 582 mln. RE uitgetrokken. Sindsdien zijn de munten van een aantal lidstaten belangrijk in waarde gedaald, waardoor de m.c.b.'s groter geworden zijn. De prijsvoorstellen zelf hebben voor 1977 weinig budgettaire consequenties (13 mln. RE). De effecten voor een periode van 12 maanden zijn aanmerkelijk hoger (168 mln. RE). Met name als gevolg van bovengenoemde tegenvaller bij de m.c.b.'s zullen de uitgaven voor de afdeling Garantie in 1977 476 mln. RE meer bedragen dan in de begroting voorzien. (incl. zgn. dubbele koers-effect). Voor de afdeling Oriëntatie brengen de in de prijsvoorstellen voorziene maatregelen een extra uitgave met zich mee van 347 mln. RE gespreid over 10 jaar. De stijging bij de middelen wordt voor 1977 bij gelijkblijvende conjunctuur geraamd op 135 mln. RE.

Het effect op de Nederlandse begrotingsbijdrage zal zoals het er op dit moment uitziet voor 1977 neutraal zijn. In deze bijdrage is nog een ruimte aanwezig van f 50 mln., terwijl het Nederlandse aandeel in de stijging van de middelen geschat wordt op f 100 mln. Dit weegt op tegen het aandeel in de stijging van de garantieuitgaven wat uitwerkt op f 150 mln. Voor volgende jaren zal t.z.t. wel de meerjarenraming bijgesteld moeten worden. De extra uitgaven voor de afdeling Oriëntatie lopen vanaf 1978 en kunnen waarschijnlijk binnen de begroting van 325 mln. RE aangevuld met bijdragen uit de Mansholtreserve opgevangen worden.

De maatregelen in de Oriëntatiesfeer en de subsidie op schoolmelk vereisen bovendien een nationale bijdrage van f 3 mln. in 1977 met een meerjarig effect van in totaal ca. f 30 mln. in de periode 1978 t/m 1982. Hiervoor zijn in de begroting van Landbouw en Visserij geen voorzieningen getroffen.

Invloed op de kosten van levensonderhoud (KVL)

In onderstaande tabel wordt per produkt aangegeven hoe groot in Nederland de invloed van één procent prijsstijging is op de KVL.

<u>Produkt</u>	<u>KVL mutatie per procent prijsstijging (%)</u>
Tarwe	0,005
Suiker	0,007
Rundvlees	0,008
Varkensvlees	0,003
Melk en zuivelprodukten	0,015
Pluimvee en eieren	0,0025
Boter	0,002
Kaas	0,005

Bij de vaststelling van deze cijfers is uitgegaan van de veronderstelling, dat de absolute grondstofprijsstijging zal doorwerken in de prijzen van de eindprodukten en wel naar rato van de hoeveelheid grondstof, die zich in het betreffende eindprodukt bevindt of daarvoor benodigd is.

Toepassing van bovenstaande cijfers op de voorstellen van de Commissie leidt tot een stijging van de KVL met 0,10 à 0,15 %. Voor varkensvlees en pluimvee is daarbij uitgegaan van de prijsstijgingen van het voedergraanpakket. Men dient te bedenken, dat het hier om een theoretische berekening gaat, waarbij uitgegaan is van volledige doorwerking van de voorgestelde prijsverhogingen in de prijsvorming. Dit zal niet altijd het geval zijn. Met name bij produkten als varkensvlees en pluimvee zijn de marktverhoudingen doorslaggevender voor de prijsvorming dan de in Brussel vastgestelde prijzen. Verder dient bedacht te worden, dat de prijsverhogingen niet in één keer, maar geleidelijk in de loop van het jaar van kracht worden, afhankelijk van de datum van ingang van de verschillende produktie-seizoenen.

VOORSTELLEN VOOR EEN AANTAL SECTOREN

Zuivel

Het actieprogramma ter verbetering van het evenwicht op de zuivelmarkt maakt deel uit van de prijsvoorstellen. Dit actieprogramma is reeds uitgebreid in de Raad besproken, maar dit heeft tot nu toe niet tot besluitvorming geleid. In het kader van het actieprogramma heeft de Commissie de volgende maatregelen voorgesteld:

- Heffing op afgeleverde melk van 2,5 % van de melkprijs in het kader van de financiële medeverantwoordelijkheid der producenten (m.i.v. 16 september);
- Een met bovengenoemde heffing corresponderende heffing op plantaardige oliën en vetten;
- Tijdelijke schorsing van bepaalde nationale en communautaire steunmaatregelen in de zuivelsector;
- Schoolmelkprogramma (al overeenstemming over bereikt in de Raad);
- Algemene voorschriften voor het uitsluitend gebruik van botervet en melkeiwitten;
- Steun voor het afslachten van rundvee in het kader van de bestrijding van bepaalde veeziekten (al overeenstemming over bereikt in de Raad);
- Premiereregelingen voor het beëindigen van de melkaflevering en voor de omschakeling van de melkveehouderij.

De Commissie heeft een aantal van de bovenstaande maatregelen wat aangepast teneinde aan de in de Raad naar voren gebrachte bezwaren tegemoet te komen. Zo is de schorsing van nationale en communautaire steunmaatregelen meer dan in het oorspronkelijke voorstel gericht op de zuivelfabrieken. Verder zijn de nu voorgestelde voorschriften voor het uitsluitend gebruik van botervet en melkeiwitten aanzienlijk gewijzigd t.o.v. het oorspronkelijke voorstel. Tenslotte heeft de Commissie enkele wijzigingen aangebracht in het voorstel aangaande premiereregelingen voor het beëindigen van de melkaflevering en voor de omschakeling van de melkveehouderij. De belangrijkste wijziging betreft de financiering. In het oorspronkelijke

voorstel zou de financiering voor de helft uit communautaire middelen plaatsvinden. De Commissie heeft dit nu gewijzigd in 80 % communautaire financiering waarvan 40 % uit de afdeling Garantie en 40 % uit de afdeling Oriëntatie. Verder is deze regeling nu uitgebreid met een speciale steun voor oudere melkveehouders (55 - 65 jaar), die zich verbinden hun bedrijf te beëindigen.

Tot nog toe was de belangrijkste hinderpaal om tot besluitvorming aangaande het actieprogramma te komen de heffing op plantaardige oliën en vetten. Deze werd door een aantal lidstaten (de Bondsrepubliek, het V.K., Denemarken en Nederland) afgewezen, terwijl voor enkele andere lidstaten de medeverantwoordelijkheidsheffing op de melk alléén aanvaardbaar was, wanneer er tevens een overeenkomstige heffing op plantaardige oliën en vetten werd ingesteld.

Een ander onderdeel van het actieprogramma, dat voor Nederland niet aanvaardbaar was, waren de voorschriften voor het uitsluitend gebruik van botervet en eiwit. Het voorstel werd door Nederland te restrictief geacht. De Commissie heeft haar voorstel drastisch gewijzigd en het komt nu vrijwel geheel overeen met de wetgeving in het V.K. Volgens het nieuwe voorstel zal de bereiding van "zuivelprodukten" met melkvreemd vet en eiwit mogelijk zijn, mits een duidelijke etikettering (waarop de samenstelling) wordt gebruikt. Voor landen als de Bondsrepubliek, Frankrijk, België en Luxemburg, waar de wetgeving op dit terrein zeer restrictief is, zal het huidige Commissievoorstel niet aanvaardbaar zijn. Wellicht kan een status-quo op dit gebied een tijdelijke compromis-oplossing vormen.

T.a.v. de overige maatregelen van het actieprogramma heeft Nederland zich steeds positief opgesteld. Dat geldt met name voor de premiereregeling voor het beëindigen van de melkaflevering en de omschakeling. Evenals de Commissie is Nederland van mening, dat met name deze maatregel mogelijkheden biedt tot een snelle beperking van de melkleveranties in de Gemeenschap. Ook t.a.v. de medeverantwoordelijkheidsheffing was het Nederlandse

standpunt in principe positief. De mogelijkheid om de voorgestelde heffing daadwerkelijk te kunnen aanvaarden zal echter afhangen van de ruimte, die de uiteindelijke melkprijsverhoging hiertoe biedt,

Tenslotte dan de eigenlijke prijsvoorstellen in deze sector. De Commissie stelt voor:

- per 1 april géén verhoging;
- per 16 september een verhoging van de richtprijs van melk met 3 % en van de interventieprijzen van boter en mager melkpoeder met resp. 2,68 % en 2,49 %.

Er zij op gewezen, dat in de huidige marktsituatie de opbrengstprijs van de melk vnl. bepaald wordt door de interventieprijs van boter en mager melkpoeder. Dit geldt ook voor de melk, die verwerkt wordt tot andere produkten (kaas, gecondenseerde melk, etc.). De opbrengstprijs voor de melkproducent zal daardoor niet met 3 %, maar met een lager percentage stijgen.

Het Commissie-voorstel betekent, dat er in het melkprijsjaar 1977/78 in realiteit géén melkprijsverhoging zal plaatsvinden. De prijsverhoging die per 16 september voorgesteld wordt, is zo gering, dat zij geheel teniet gedaan zal worden door de eveneens per die datum voorziene afbraak van het Nederlandse m.c.b. en de medeverantwoordelijkheidsheffing van 2,5 %. Dit is onaanvaardbaar. Bij de huidige kostenstijgingen (volgens LEI-gegevens 7,9 % in het boekjaar 1976/77) zou dit nl. een sterke aantasting van de inkomens in de melkveehouderij betekenen. Rekening houdend met de inflatie, zijn de inkomens in de melkveehouderij sinds het begin van de zeventiger jaren reeds aanzienlijk teruggelopen. Verder is door de droogte van het afgelopen jaar de financiële basis van veel bedrijven zonder meer zwak te noemen. Ter illustratie worden hieronder enige cijfers gegeven betreffende de arbeidsopbrengst per ondernemer op de weidebedrijven (LEI).

	Grotere bedrijven			Kleinere bedrijven ¹⁾
	Noord.klei- en veenwei- de gebied	Westelijk weidege- bied	Zandgebieden	Gemiddelde alle ge- bieden
1972/73	f 37.000	f 30.700	f 30.500	f 16.900
1973/74	29.600	22.400	21.700	14.100
1974/75	23.600	13.900	14.800	9.000
1975/76	30.600	27.700	28.500	15.400
1976/77 ²⁾	15.000	10.000	4.000	6.000
3)	(27.500)	(23.000)	(23.500)	(13.500)

1) Iets meer dan de helft van alle weidebedrijven. Het onderscheid tussen grotere en kleinere bedrijven vindt plaats aan de hand van een jaarlijks opschuivende norm.

2) Prognose.

3) Schatting op basis van 2) voor het theoretische geval, dat er geen droogte opgetreden zou zijn.

Voor de boekjaren 1974/75 en 1975/76 zijn tevens gegevens beschikbaar aangaande spreiding van de arbeidsopbrengsten op de weidebedrijven. Met deze gegevens kan de volgende vergelijking gemaakt worden van arbeidsopbrengst van de ondernemers met het CAO-loon van een vakarbeider in de veehouderij (incl. sociale lasten en werkgeversbijdrage hierin) en met het loonniveau op basis waarvan een zelfstandige een besteedbaar inkomen verkrijgt behorend bij het bruto-minimumloon.

	CAO-loon vak- arbeider	% van de weide- bedrijven onder CAO-loon	Minimumloon	% van de weide- bedrijven onder minimumloon
1974/75	f 25.500	80 %	f 19.000	65 %
1975/76	f 30.500	65 %	f 22.000	45 %

Voor 1976/77 zijn nog geen spreidingsgegevens beschikbaar, maar de prognose van de arbeidsopbrengsten (zie vorige tabel) laat er geen twijfel over bestaan, dat op de grote meerderheid van de weidebedrijven de arbeidsopbrengst per ondernemer beneden het minimumloon zal uitkomen (80 % ?).

Zoals gezegd hebben de cijfers in de beide voorgaande tabellen betrekking op de arbeidsopbrengst per ondernemer. Deze wordt verkregen door de opbrengsten te verminderen met de werkelijk uitgegeven kosten voor produktiemiddelen etc. en de aan de hand van bepaalde uitgangspunten berekende kosten van grond (pacht) en bedrijfskapitaal (rente). Deze berekende kosten zijn niet altijd daadwerkelijke uitgaven. Met name wanneer de betreffende landbouwer relatief veel eigen vermogen heeft, zal er een verschil optreden tussen de arbeidsopbrengst en het zgn. ondernemersinkomen (de som van arbeidsopbrengst en inkomen uit eigen vermogen). Inzake het ondernemersinkomen zijn wat minder recente gegevens beschikbaar dan inzake de arbeidsopbrengst. Uit deze gegevens blijkt, dat op de weidebedrijven ook het ondernemersinkomen i.h.a. laag is. Zo was in 1974/75 op 52 % van de weidebedrijven het ondernemersinkomen lager dan f 20.000. Volledigheidshalve wordt verder vermeld, dat men zich dient te realiseren, dat de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen op de weidebedrijven betrekking hebben op gemiddeld ca. anderhalf maal zoveel gewerkte uren als CAO-loon en minimumloon.

Het is duidelijk, dat een prijsverhoging, die de kostenstijging zou goedmaken bij de huidige marktsituatie in de zuivelsector niet verantwoord zou zijn. In het geheel geen prijsverhoging, d.w.z. in het geheel geen rekening houden met de inkomenssituatie is echter weer het andere uiterste. Een verantwoorde middenweg is een verhoging van de melkprijs met 5 %, waarvan 2,5 % per 1 april en 2,5 % per 16 september. In verband met de per 16 september in te stellen medeverantwoordelijkheidsheffing van 2,5 %, betekent dit een netto-prijsverhoging van 2,5 %. Zoals eerder opgemerkt zal de bereidheid om de medeverantwoordelijkheidsheffing te aanvaarden afhangen van de uiteindelijke melkprijsverhoging. De hierboven genoemde verhoging met tweemaal 2,5 % dient in dit verband als een minimum beschouwd te worden.

Overige sectoren

Voor de overige sectoren wordt een prijsverhoging voorgesteld, die i.h.a. in de orde van 3 % ligt (zie bijlage I). In het algemene deel van

deze nota is reeds uiteengezet, dat een dergelijke verhoging onvoldoende is tegen het licht van de volgens de objectieve methode noodzakelijke prijsverhoging van 7,9 % (zie "cijferbasis").

Uiteraard wordt de inkomenssituatie in de overige land- en tuinbouwbedrijven eveneens beïnvloed door de kostenstijgingen, maar in die sectoren heeft de ontwikkeling van de onder invloed van vraag en aanbod tot stand komende marktprijzen, een grotere invloed op de uiteindelijke inkomens dan in de melkveehouderij. In de akkerbouwsector zijn door de hoge aardappel- en uienprijzen (geen marktordeningsprodukten) de inkomens zonder meer goed te noemen. De inkomenssituatie in de veredelingssector (varkenshouderij, etc.) en in de tuinbouw steekt ongunstig af bij de akkerbouwsector, maar is beter dan op de melkveehouderijbedrijven.

Tegen deze achtergrond is voor de overige sectoren voor Nederland een aanpassing van de institutionele E.E.G.-prijzen van globaal 5 % noodzakelijk. In het hiervolgende is daarom niet meer ingegaan op de eigenlijke prijsvoorstellen, maar zijn de beschouwingen voor namelijk beperkt tot wijzigingen, die in bepaalde marktordeningen worden voorgesteld.

Suiker

- In de suikermarktordening worden 3 soorten suiker onderscheiden:
- het A-quotum, waarvoor de volledige garantie geldt;
 - het B-quotum, waarvoor een lagere garantie geldt i.v.m. de toepassing van een heffing;
 - C-suiker, d.w.z. alle suiker, die geproduceerd wordt boven het A- en het B-quotum. Hiervoor geldt geen enkele garantie; zij moet zonder restitutie op de wereldmarkt worden afgezet.

De A-quota zijn voor een periode van 5 jaar vastgesteld. De B-quota moeten daarentegen van jaar tot jaar door de Raad bepaald worden. Tot nog toe zijn de B-quota steeds vastgesteld op 35 % van de A-quota. In verband met de situatie op de wereldmarkt (lage prijzen) en de marktsituatie in de Gemeenschap stelt de Commissie nu voor de B-quota te verlagen tot 25 % van de A-quota. Met name Frankrijk heeft zich hier reeds fel tegen

verzet. In verband met het feit, dat Nederland het zgn. mengprijsstelsel toepast, heeft de voorgestelde verlaging voor het komende verkoopseizoen voor Nederland geen consequenties. Voor de landen, die het mengprijsstelsel toepassen, zijn de B-quota nl. voor 2 jaar vastgesteld en wel op in totaal 35 % van het A-quotum voor de verkoopseizoenen 1976/77 en 1977/78 samen.

Verder stelt de Commissie voor het mengprijsstelsel met ingang van het verkoopseizoen 1978/79 af te schaffen. Het mengprijsstelsel wordt door twee lidstaten toegepast namelijk Nederland en België. Eén en ander zou als consequentie hebben, dat in Nederland ook aan de individuele suikerbietentelers A- en B-quota zouden moeten worden toegewezen. Aangezien dit nogal wat praktische bezwaren met zich meebrengt, is in het verleden door Nederland voor het mengprijsstelsel gekozen. Zoals bekend geldt de huidige suikermarktordening slechts voor 5 jaar (tot en met het verkoopseizoen 1979/80). Het verdient ons inziens dan ook de voorkeur over het al dan niet handhaven van het mengprijsstelsel te besluiten in het kader van de vaststelling van de nieuwe suikermarktordening i.p.v. de huidige marktordening tussentijds te wijzigen.

Isoglucose

Isoglucose is een glucose met een hoog fructosegehalte, die suiker op een breed toepassingsterrein vervangen kan. De produktie vindt praktisch uitsluitend plaats uit de grondstof mais (via zetmeel). Met ingang van 1 augustus zal de produktie-restitutie op zetmeel, dat gebruikt wordt voor de isoglucoseproduktie, op nul gesteld worden. Omdat isoglucose rechtstreeks concurreert met suiker, profiteert dit produkt automatisch van de prijs, die voor suiker wordt gewaarborgd mede dankzij de quota-regeling en de financiële medeverantwoordelijkheid van de producenten. Isoglucose kan daarentegen ongelimiteerd worden geproduceerd en afgezet. Zoals reeds opgemerkt, betaalt "de suiker" een heffing ter dekking van de kosten van overschotten. De Commissie stelt daarom voor deze heffing eveneens toe te passen op de produktie van isoglucose, aangezien door

d. produktie van isoglucose het overschot aan suiker met eenzelfde hoeveelheid wordt vergroot.

Een geheel andere benadering die met name door Frankrijk wordt aangehangen, is isoglucose onder te brengen onder de bestaande suikerquota. In concreto zou dit betekenen, dat in een land als België, waar de isoglucoseproduktie reeds enige omvang heeft, de suikerquota dienovereenkomstig verlaagd zouden moeten worden. Het is duidelijk, dat dit door de Belgische suikerproducenten terecht als zeer onrechtvaardig ervaren zou worden. Een concrete stellingname in deze gecompliceerde problematiek is nog niet goed mogelijk. De uitgangspunten zouden echter dienen te zijn, dat:

- nieuwe technologische ontwikkelingen niet onmogelijk gemaakt moeten worden;
- isoglucose en suiker in een gelijke concurrentiepositie gebracht moeten worden.

Granen

Het feit, dat volgens het Commissievoorstel de maisprijs wat meer verhoogd wordt dan de tarweprijs (resp. 4,7 % en 3 %) hangt samen met de geleidelijke realisering van het door de Raad reeds aanvaarde principe van één interventieprijs op hetzelfde niveau voor tarwe, gerst en mais. Door de 1,7 % verschil in prijsverhoging wordt de helft van het nog resterende verschil in interventieprijs afgebroken.

Voor tarwe zijn er twee interventieprijzen. Een lage interventieprijs, die op voedergraanniveau ligt voor tarwe van mindere bakkwaliteit en een hogere interventieprijs voor tarwe van goede bakkwaliteit. De Commissie stelt nu voor deze laatste interventieprijs te vervangen door een zgn. referentieprijs, d.w.z. een "streefprijs", die in de markt gerealiseerd dient te worden. M.a.w. een veel minder "harde" garantie als een interventieprijs. Eén en ander is overigens in overeenstemming met een eerder door de Raad genomen besluit. Het is echter te verwachten, dat andere lidstaten zullen pleiten voor handhaving van een interventieprijs.

Rundvlees

In het kader van de prijsbesluiten van vorig jaar kreeg het V.K. de mogelijkheid om voor het huidige verkoopseizoen nog een premiestelsel toe te passen. Bij die gelegenheid zegde de Commissie toe vóór 1 november 1976 een rapport in te dienen over de merites van resp. een premiestelsel en het huidige interventiestelsel. Het rapport is echter nog steeds niet aan de Raad gepresenteerd. De Commissie stelt nu voor de mogelijkheid tot het toepassen van een premiestelsel met 4 maanden te verlengen, terwijl zij toezegt vóór 1 juni het bovengenoemde rapport te zullen indienen. Mocht het rapport daartoe aanleiding geven, dan zal de Commissie met voorstellen komen tot wijziging van de huidige marktordening, waarover de Raad dan vóór eind juli zou moeten besluiten.

Eén en ander komt er op neer, dat een kritische bezinning op het huidige rundvleesbeleid enige tijd uitgesteld wordt. Op zich zelf heeft dit het voordeel, dat de toch al moeilijke besprekingen in het kader van de prijsvoorstellen nog niet verder gecompliceerd worden door er een evt. wijziging van het rundvleesbeleid bij te betrekken.

4 maart 1977
Dir. MOV